

2. ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

2.4.2. RAK

Leta 2021, v drugem letu pandemije covid-19, je v Sloveniji za rakom na novo zbolelo več kot 17.000 ljudi, umrlo pa jih je nekaj več kot 6.200. Konec decembra 2021 je živelo več kot 130.000 ljudi, ki jim je bila enkrat v življenju postavljena diagnoza rak. Groba incidenčna stopnja raka se v zadnjem desetletju veča za 1,9 % povprečno letno. Med moškimi sta najpogostejša¹⁾ rak prostate (23 %) in rak pljuč (13 %), med ženskami pa sta najpogostejša¹⁾ rak dojke (26 %) in rak pljuč (11 %). Najpogostejše¹⁾ zbolevamo še za rakom debelega črevesa in danke ter melanomom kože, ki skupaj predstavljata 15 % vseh na novo ugotovljenih malignih bolezni pri obeh spolih skupaj. Čisto preživetje slovenskih bolnikov z rakom se s časom izboljšuje, saj v zadnjih letih že skoraj 60 % zbolelih živi več kot pet let po diagnozi.

Osnovni kazalniki bremena raka kažejo, da spada rak med največje javnozdravstvene probleme v Sloveniji. Po podatkih Registra raka Republike Slovenije (RRRS) je leta 2021 v Sloveniji na novo za rakom zbolelo 17.288 ljudi (9.319 moških in 7.969 žensk). Zaradi raka je tega leta umrlo 6.213 ljudi, 3.555 moških in 2.658 žensk. Med nami je konec leta 2021 živelo 130.642 ljudi, ki jim je bila tekom življenja postavljena diagnoza rak. Med njimi je značilno več žensk (70.075), saj moški (60.567) zbolevajo za bolj usodnimi vrstami rakov.

2.4.2. Tabela 1: **Breme raka**, Slovenija, 2021

			SKUPAJ
Incidenca	9.319	7.969	17.288
Umrli	3.555	2.658	6.213
Prevalenca	60.567	70.075	130.642

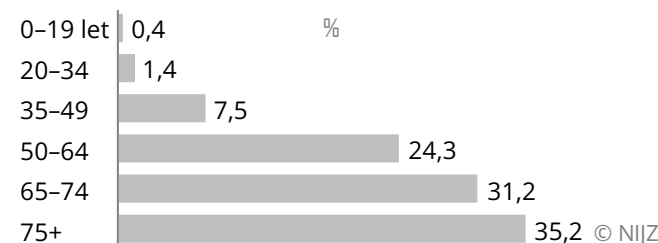
© NIJZ

Viri:
Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.
Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

¹⁾Nemelanomski kožni rak ni vključen.

Starostna struktura zbolelih za rakom v Sloveniji leta 2021 ponazarja, da je rak bolezen starejših ljudi, saj je 91 % zbolelih ob diagnozi starih 50 let in več, 66 % pa jih ima ob diagnozi 65 let in več.

2.4.2. Slika 1: **Odstotni delež incidence vseh rakov** po starostnih skupinah, Slovenija, 2021

Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

Po podatkih Registra raka Republike Slovenije je ocenjeno, da bo od rojenih leta 2021 za rakom **do 75. leta** starosti zbolel:

- eden od dveh moških in
- ena od treh žensk.

RAK 2021

17.288 novih primerov (incidenca) → ocena okoli 18.000 v letu 2024

Incidenca raka raste. Več kot polovica zvečanja incidence gre na račun staranja prebivalstva.

6.213 umrlih

130.642 živečih, ki so kadarkoli zboleli za eno od rakavih bolezni (prevalenca)

Najpogostejši raki¹⁾

12,5 %

Prostata

12,5 %

Pljuča

11,6 %

Dojka

10,0 %

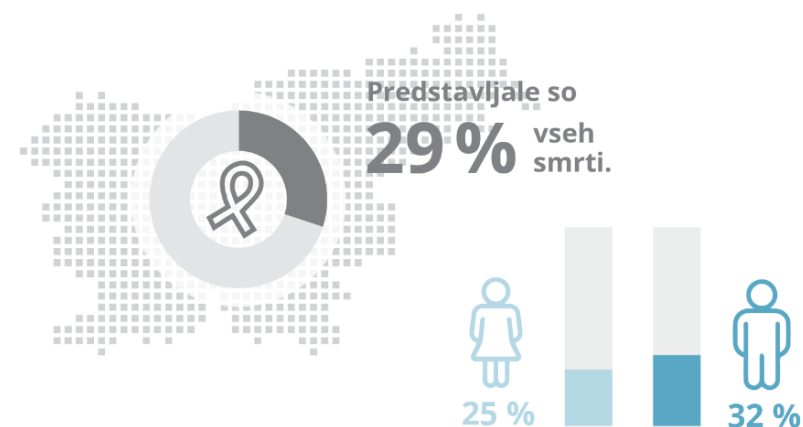
Debelo črevo
in danka

4,9 %

Koža,
melanom

Rakave bolezni so **drugi** najpogostejši vzrok smrti.

Od leta 2009 so **najpogostejši vzrok smrti pri moških.**

Najpogostejši raki so povezani z **nezdravim življenjskim slogom.**

Kajenje

Prekomerno
pitje alkohola

Neustrezna
prehrana

Telesna
neaktivnost

Čezmerna
telesna teža

Čezmerno
sončenje

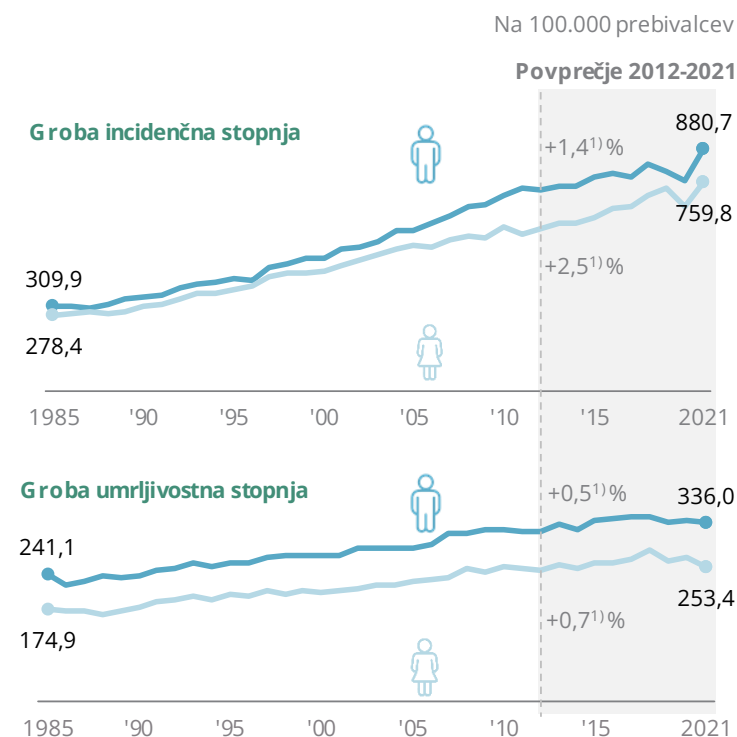
¹⁾Nemelanomski kožni rak ni vključen.

Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

Časovna trenda incidence in umrljivosti raka pri obeh spolih skupaj nakazujeta rast bremena raka v Sloveniji. V zadnjih 10 letih se je groba incidenčna stopnja pri moških večala povprečno za 1,4 % letno, pri ženskah pa za 2,5 %. Groba umrljivostna stopnja se je pri moških v tem obdobju večala povprečno za 0,5 % letno, pri ženskah pa za 0,7 %. Več kot polovica zvečanja incidence gre na račun staranja prebivalstva. Starostno standardizirana incidenčna stopnja kaže, da se tveganje raka večja počasneje, pri moških se trend v zadnjem desetletju celo obrača navzdol.

2.4.2. Slika 2: **Groba incidenčna in umrljivostna stopnja raka po spolu s povprečno letno spremembo¹⁾ za zadnjih 10 let, Slovenija, 1985–2021**

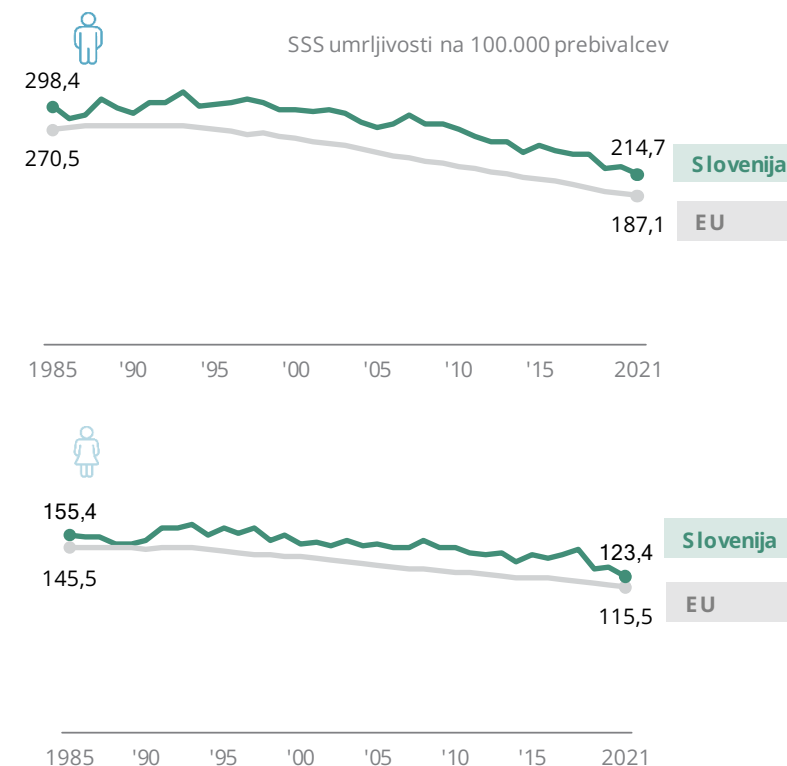

¹⁾ Povprečna letna sprememba je statistično značilna pri stopnji tveganja 0,05.
Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

Spodbudno je tudi, da se umrljivost zaradi raka (če ne upoštevamo staranja prebivalstva) manjša od sredine devetdesetih let, kar kaže na večjo uspešnost zdravljenja (povzeto po Rak v Sloveniji 2021).

Starostno standardizirana umrljivostna stopnja raka se polagoma zmanjšuje tako v Evropi kot v Sloveniji. V Sloveniji je slabša od evropskega povprečja, pri čemer je razlika večja pri moških.

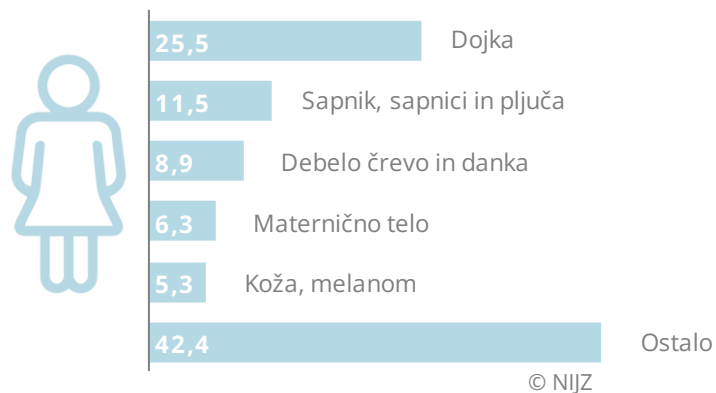
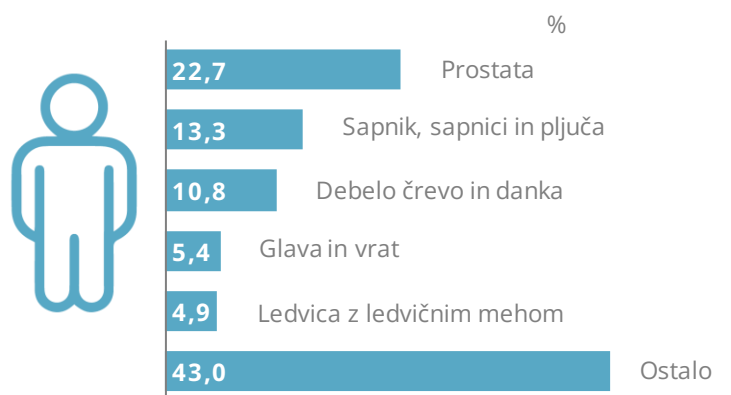
2.4.2. Slika 3: **Starostno standardizirana umrljivostna stopnja raka, Slovenija in EU, 1985–2021**

Viri: WHO, <https://gateway.euro.who.int>, 9. 12. 2024.

2.4.2. Slika 4: **Najpogostejše lokacije raka¹⁾** po spolu, Slovenija, 2021

Najpogostejši raki¹⁾ so v raznih življenjskih obdobjih različni.

Pri otrocih in mladostnikih do 20. leta so najpogostejše:

- **levkemije,**
- tumorji centralnega in avtonomnega **živčnega sistema** in
- **limfomi.**

Mlajši odrasli (20-49 let):

- moški zbolevajo največ za rakom **mod in melanomom kože,**
- pri ženskah v tej starosti pa je rak **dojke** že na prvem mestu.

¹⁾ Nemelanomski kožni rak ni vključen.

Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

I. INCIDENČNE MERE RAKA

2.4.2. Tabela 2: **Incidenca raka** po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	SKUPAJ
Želodec	C 16	Moški	0	1	10	82	114	105	312
		Ženske	0	3	4	28	46	96	177
Debelo črevo	C 18	Moški	1	2	33	99	147	187	469
		Ženske	1	2	14	60	98	175	350
Rektum in rektosigmoidna zveza	C 19-C 20	Moški	0	1	24	89	101	85	300
		Ženske	0	1	10	36	50	71	168
Sapnik, sapnici in pljuča	C 33-C 34	Moški	0	0	15	256	420	255	946
		Ženske	0	1	16	190	259	199	665
Koža, razen melanoma	C 44	Moški	0	13	122	408	679	984	2.206
		Ženske	1	18	173	428	505	1.046	2.171
Dojka	C 50	Moški	0	0	1	0	8	4	13
		Ženske	0	23	273	476	341	368	1.481
Maternični vrat	C 53	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0	7	28	26	12	16	89
Maternično telo	C 54	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0	2	27	137	117	83	366
Prostata	C 61	Moški	0	0	10	371	743	493	1.617
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	39	99	315	946	1.057	1.000	3.456
		Ženske	29	65	225	572	690	921	2.502
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	40	116	530	2.251	3.269	3.113	9.319
		Ženske	31	122	770	1.953	2.118	2.975	7.969

Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

2.4.2. Tabela 3: **Groba in starostno specifična incidenčna stopnja raka** po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

Na 100.000 prebivalcev			Starostno specifična incidenčna stopnja						Groba stopnja
Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	SKUPAJ
Želodec	C16	Moški	0,0	0,5	4,1	36,5	95,8	145,4	29,5
		Ženske	0,0	1,9	1,8	12,7	35,5	80,2	16,9
Debelo črevo	C18	Moški	0,5	1,1	13,5	44,1	123,5	259,0	44,3
		Ženske	0,5	1,2	6,4	27,3	75,5	146,2	33,4
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	0,0	0,5	9,8	39,6	84,9	117,7	28,4
		Ženske	0,0	0,6	4,6	16,4	38,5	59,3	16,0
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	Moški	0,0	0,0	6,1	114,0	352,8	353,2	89,4
		Ženske	0,0	0,6	7,3	86,3	199,6	166,3	63,4
Koža, razen melanoma	C44	Moški	0,0	7,0	49,8	181,6	570,4	1.363,0	208,5
		Ženske	0,5	11,1	79,3	194,5	389,2	874,0	207,0
Dojka	C50	Moški	0,0	0,0	0,4	0,0	6,7	5,5	1,2
		Ženske	0,0	14,2	125,2	216,3	262,8	307,5	141,2
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0,0	4,3	12,8	11,8	9,2	13,4	8,5
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0,0	1,2	12,4	62,2	90,2	69,4	34,9
Prostata	C61	Moški	0,0	0,0	4,1	165,2	624,2	682,9	152,8
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	18,4	53,5	128,6	421,2	888,0	1.385,2	326,6
		Ženske	14,5	40,3	103,2	259,9	531,8	769,6	238,5
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	18,8	62,7	216,4	1.002,1	2.746,3	4.312,0	880,7
		Ženske	15,5	75,6	353,1	887,4	1.632,4	2.485,9	759,8

Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

2.4.2. Tabela 4: *Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka po spolu in najpogostejših lokacijah, Slovenija, 2012–2021*

SSS incidence na 100.000 prebivalcev

Lokacija po MKB-10		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Koža, razen melanoma	C44	97,6	107,5	96,3	109,5	109,6	109,9	122,7	124,0	104,5	136,3
Prostata	C61	122,8	123,2	114,7	127,2	127,9	118,1	121,0	111,1	98,7	99,8
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	69,4	67,9	67,4	72,6	70,2	62,9	67,6	67,5	61,4	59,5
Debelo črevo in danka	C18-C20	73,4	63,2	64,6	58,4	63,4	56,1	55,8	52,2	52,2	49,1
Glava in vrat	C00-C14, C32	28,9	28,6	29,1	28,9	26,5	26,2	27,5	23,3	23,9	26,5
SKUPAJ lokacije	C00-C96	606,1	604,2	594,6	621,2	615,0	588,9	615,9	595,7	551,2	598,3
Koža, razen melanoma	C44	71,4	80,4	72,7	78,0	84,2	93,1	104,8	101,6	80,5	113,2
Dojka	C50	96,8	92,7	92,9	95,7	98,5	98,4	103,6	108,4	98,6	98,0
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	26,7	28,8	27,0	29,6	34,8	35,4	36,3	35,7	35,7	37,3
Debelo črevo in danka	C18-C20	37,2	33,3	31,9	32,0	34,4	30,6	30,5	31,9	29,2	26,1
Maternično telo	C54	23,1	20,6	23,3	23,4	23,0	22,8	22,4	24,3	23,7	22,7
SKUPAJ lokacije	C00-C96	412,8	420,6	410,2	422,9	445,0	445,5	461,5	477,0	430,1	459,7

Viri: SLORA, <http://www.slora.si/>, 13. 12. 2024.

II. UMR LJIVOSTNE MERE RAKA

2.4.2. Tabela 5: **Umrli zaradi raka** po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	SKUPAJ
Želodec	C 16	Moški	0	0	5	41	62	87	195
		Ženske	0	0	2	15	24	76	117
Debelo črevo	C 18	Moški	0	0	11	29	64	141	245
		Ženske	0	0	4	19	40	118	181
Rektum in rektosigmoidna zveza	C 19-C 20	Moški	0	0	7	20	41	68	136
		Ženske	0	0	0	16	19	68	103
Sapnik, sapnici in pljuča	C 33-C 34	Moški	0	0	11	168	302	242	723
		Ženske	0	0	10	102	167	165	444
Koža, razen melanoma	C 44	Moški	0	0	0	0	4	21	25
		Ženske	0	0	0	1	1	30	32
Dojka	C 50	Moški	0	0	0	0	3	0	3
		Ženske	0	1	23	66	82	248	420
Maternični vrat	C 53	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0	0	3	11	9	15	38
Maternično telo	C 54	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0	0	1	10	21	40	72
Prostata	C 61	Moški	0	0	0	28	100	359	487
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	4	13	56	380	557	731	1.741
		Ženske	5	7	27	189	305	718	1.251
SKUPAJ lokacije	C 00-C 97	Moški	4	13	90	666	1.133	1.649	3.555
		Ženske	5	8	70	429	668	1.478	2.658

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).
SLORA, <http://www.slora.si/>, 10. 12. 2024.

2.4.2. Tabela 6: **Groba in starostno specifična umrljivostna stopnja raka** po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

Na 100.000 prebivalcev			Starostno specifična stopnja						Groba stopnja
Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	SKUPAJ
Želodec	C 16	Moški	0,0	0,0	2,0	18,3	52,1	120,5	18,4
		Ženske	0,0	0,0	0,9	6,8	18,5	63,5	11,2
Debelo črevo	C 18	Moški	0,0	0,0	4,5	12,9	53,8	195,3	23,2
		Ženske	0,0	0,0	1,8	8,6	30,8	98,6	17,3
Rektum in rektosigmoidna zveza	C 19-C 20	Moški	0,0	0,0	2,9	8,9	34,4	94,2	12,9
		Ženske	0,0	0,0	0,0	7,3	14,6	56,8	9,8
Sapnik, sapnici in pljuča	C 33-C 34	Moški	0,0	0,0	4,5	74,8	253,7	335,2	68,3
		Ženske	0,0	0,0	4,6	46,3	128,7	137,9	42,3
Koža, razen melanoma	C 44	Moški	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4	29,1	2,4
		Ženske	0,0	0,0	0,0	0,5	0,8	25,1	3,1
Dojka	C 50	Moški	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	0,3
		Ženske	0,0	0,6	10,5	30,0	63,2	207,2	40,0
Maternični vrat	C 53	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0,0	0,0	1,4	5,0	6,9	12,5	3,6
Maternično telo	C 54	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	0,0	0,0	0,5	4,5	16,2	33,4	6,9
Prostata	C 61	Moški	0,0	0,0	0,0	12,5	84,0	497,3	46,0
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	1,9	7,0	22,9	169,2	467,9	1.012,5	164,5
		Ženske	2,5	4,3	12,4	85,9	235,1	600,0	119,3
SKUPAJ lokacije	C00-C97	Moški	1,9	7,0	36,7	296,5	951,8	2.284,1	336,0
		Ženske	2,5	5,0	32,1	194,9	514,8	1.235,0	253,4

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).
SLORA, <http://www.slora.si/>, 10. 12. 2024.

III. PREVALENČNE MERE RAKA

2.4.2. Tabela 7: **Prevalenca raka** po izbrani primarni lokaciji in spolu, Slovenija, 31. 12. 2021

Lokacija po MKB-10 ¹⁾			Leta po diagnozi				Celotna prevalenca
			<1 leto	1-4	5-9	10+	
Želodec	C 16	Moški	187	334	300	420	1.241
		Ženske	106	231	190	394	921
Debelo črevo	C 18	Moški	362	1.149	1.026	1.441	3.978
		Ženske	278	913	836	1.419	3.446
Rektum in rektosigmoidna zveza	C 19-C 20	Moški	251	784	816	1.173	3.024
		Ženske	141	435	462	957	1.995
Sapnik, sapnici in pljuča	C 33-C 34	Moški	565	1.046	448	428	2.487
		Ženske	463	880	373	258	1.974
Koža, melanom	C 43	Moški	311	1.035	1.015	1.330	3.691
		Ženske	302	1.047	998	2.076	4.423
Koža, razen melanoma	C 44	Moški	2.153	5.936	4.780	5.364	18.233
		Ženske	2.129	6.140	4.919	6.520	19.708
Dojka	C 50	Moški	12	41	37	42	132
		Ženske	1.428	5.179	4.833	9.050	20.490
Maternični vrat	C 53	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	82	322	367	2.640	3.411
Maternično telo	C 54	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	346	1.165	1.162	2.465	5.138
Prostata	C 61	Moški	1.505	5.648	5.553	4.925	17.631
		Ženske	-	-	-	-	-
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	7.513	20.344	17.428	21.164	60.567
		Ženske	6.787	19.998	17.192	30.970	70.075

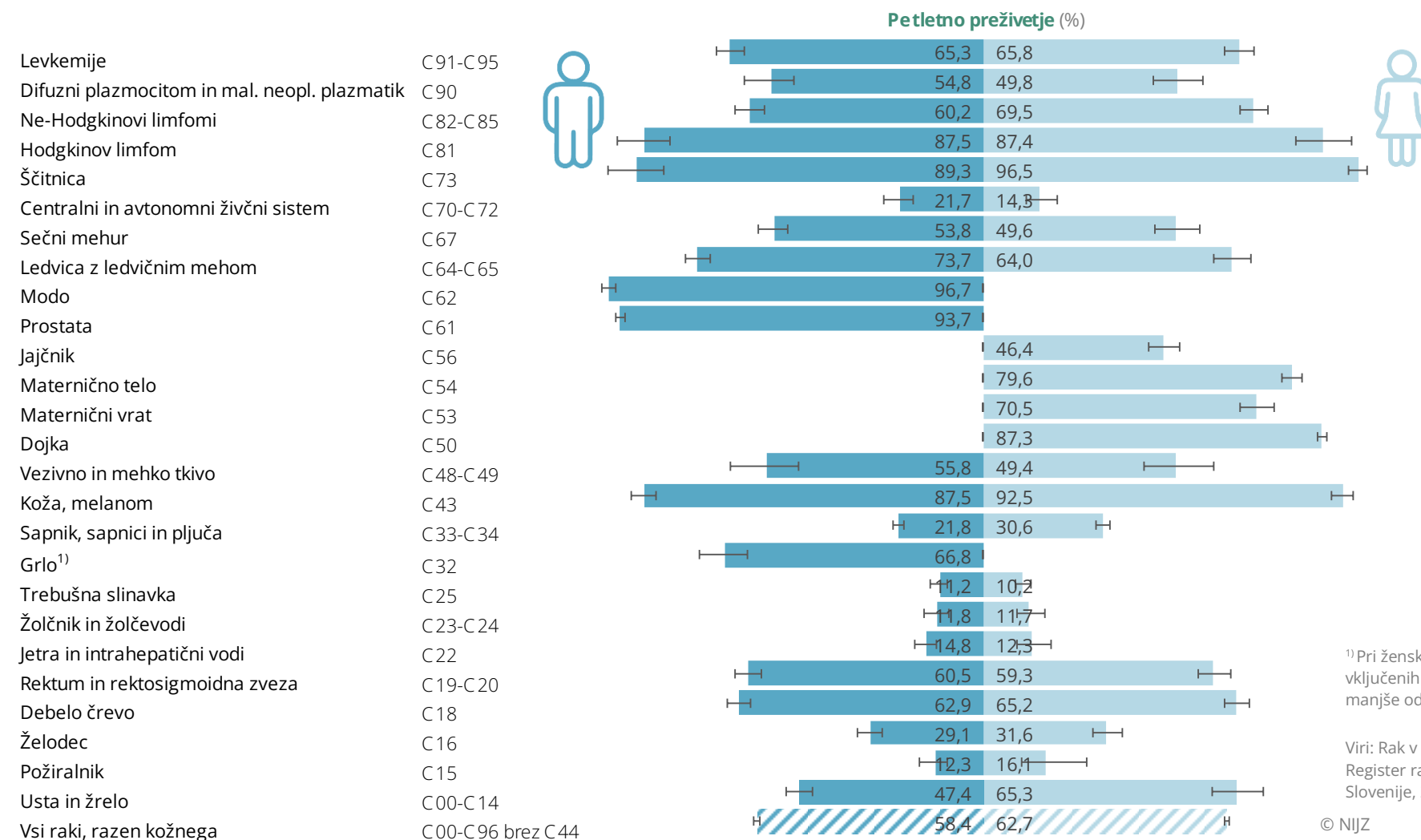
¹⁾ Pri posameznih lokacijah je pri prikazu prevalenca oseba z več raki vključena v vsako lokacijo, pri vseh lokacijah skupaj pa se v prevalenci tudi oseba z več raki šteje le enkrat.

Viri: Rak v Sloveniji 2021, Register raka Republike Slovenije, 2024.

IV. PREŽIVETJE

2.4.2. Slika 5: **Petletno čisto preživetje (s 95 % intervalom zaupanja) bolnikov z rakom po lokaciji in spolu, Slovenija, 2017–2021**

REGIONALNE PRIMERJAVE

I. INCIDENČNE MERE RAKA

2.4.2. Tabela 8: *Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021*

SSS incidence na 100.000 prebivalcev

Lokacija po MKB-10		Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Koža, razen melanoma	C44	114,3	147,0	135,6	139,3	95,0	125,0	159,8	146,4	145,7	99,8	98,4	119,4	136,3
Prostata	C61	134,2	84,7	108,8	85,1	102,2	112,0	100,9	90,4	108,3	135,5	142,3	89,3	99,8
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	58,2	57,7	68,5	46,8	70,1	72,1	61,3	66,3	65,5	31,2	56,3	51,1	59,5
Debelo črevo in danka	C18-C20	53,7	50,0	51,8	52,4	65,5	33,4	41,2	48,9	45,1	48,3	57,8	45,3	49,1
Glava in vrat	C00-C14, C32	37,6	31,1	25,8	32,0	22,3	26,4	34,7	20,4	26,7	18,3	9,3	28,4	26,5
SKUPAJ lokacije	C00-C96	609,0	595,9	657,8	577,8	549,3	582,9	620,6	608,8	625,9	552,0	583,8	549,1	598,3
Koža, razen melanoma	C44	96,3	127,7	115,9	129,6	73,7	86,5	99,3	117,0	108,0	58,1	94,7	130,2	113,2
Dojka	C50	105,3	91,4	74,3	99,7	95,4	107,2	97,8	103,8	91,5	74,7	99,6	106,7	98,0
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	40,3	39,6	27,8	25,3	72,3	33,3	44,6	43,1	32,5	29,5	27,1	38,5	37,3
Debelo črevo in danka	C18-C20	24,9	22,6	32,4	30,4	38,9	32,6	23,4	24,0	25,5	37,2	26,7	21,9	26,1
Maternično telo	C54	22,2	21,1	22,7	22,3	28,8	32,2	20,0	27,1	25,7	16,1	13,8	12,4	22,7
SKUPAJ lokacije	C00-C96	472,2	459,0	459,8	460,2	462,4	446,6	438,0	492,0	442,0	347,1	421,4	448,7	459,7

Viri: SLORA, <http://www.slora.si/>, 13. 12. 2024.

2.4.2. Tabela 9: **Incidenca raka** po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021

Lokacija po MKB-10			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Goriška	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Želodec	C 16	Moški	16	70	10	41	6	9	19	74	16	13	16	22	312
		Ženske	8	37	11	23	7	4	6	44	16	4	9	8	177
Debelo črevo	C 18	Moški	33	75	19	61	14	9	24	122	36	14	33	29	469
		Ženske	16	49	16	46	14	16	24	88	38	11	18	14	350
Rektum in rektosigmoidna zveza	C 19-C 20	Moški	19	48	11	41	7	9	19	69	35	6	23	13	300
		Ženske	13	23	6	25	3	8	9	37	17	4	14	9	168
Sapnik, sapnici in pljuča	C 33-C 34	Moški	59	147	40	93	24	40	66	253	102	14	58	50	946
		Ženske	44	109	17	57	27	23	51	196	58	15	26	42	665
Koža, razen melanoma	C 44	Moški	109	376	79	280	32	74	173	589	236	44	103	111	2.206
		Ženske	114	403	79	308	30	66	125	557	203	28	114	144	2.171
Dojka	C 50	Moški	0	1	2	3	0	2	0	2	1	0	0	2	13
		Ženske	94	219	41	188	31	53	96	394	148	29	94	94	1.481
Maternični vrat	C 53	Moški	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	4	9	6	16	2	2	5	25	8	4	4	4	89
Maternično telo	C 54	Moški	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	20	58	14	44	10	16	24	107	39	7	13	14	366
Prostata	C 61	Moški	134	221	65	178	36	64	107	354	172	59	139	88	1.617
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	204	553	136	433	64	116	235	875	368	78	201	193	3.456
		Ženske	161	395	93	283	47	81	157	699	259	51	147	129	2.502
SKUPAJ lokacije	C 00-C 96	Moški	574	1.491	362	1.130	183	323	643	2.338	966	228	573	508	9.319
		Žensk	474	1.302	283	990	171	269	497	2.147	786	153	439	458	7.969

MEDNARODNE PRIMERJAVE

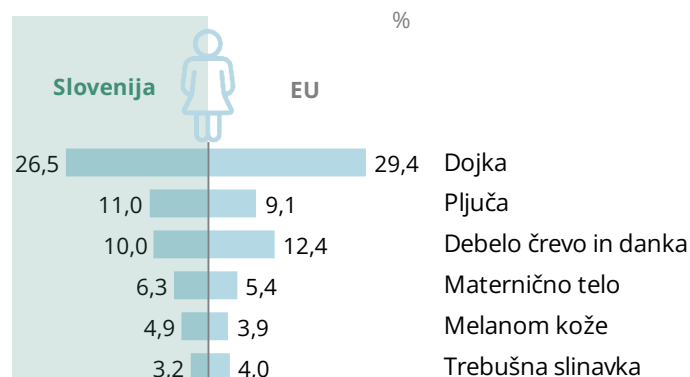
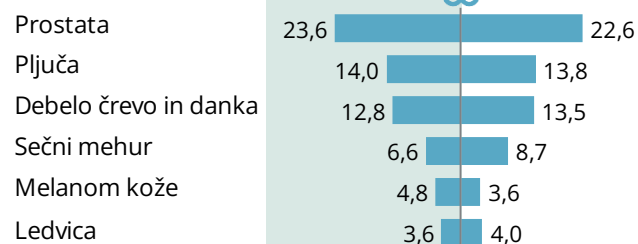
2.4.2. Slika 6: *Ocenjena incidenca in umrljivost zaradi raka¹⁾, Slovenija in EU, 2022*

Slovenija	2022	EU
13.719	ŠTEVILO NOVIH PRIMEROV	2.742.447
6.836	ŠTEVILO SMRTI	1.292.600

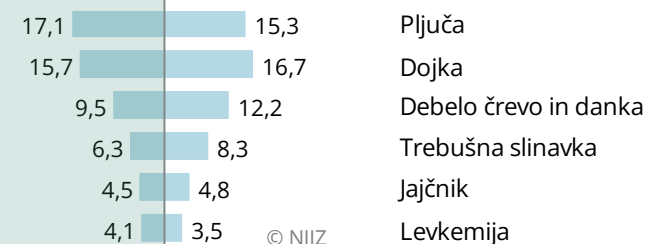
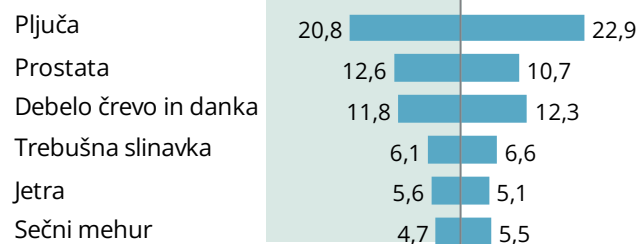
Slovenija	2022	EU
418	SSS INCIDENCE na 100.000	392
180	SSS UMR LJIVOSTI na 100.000	160

NAJPOGOSTEJŠI RAKI

INCIDENCA

UMRLJIVOST

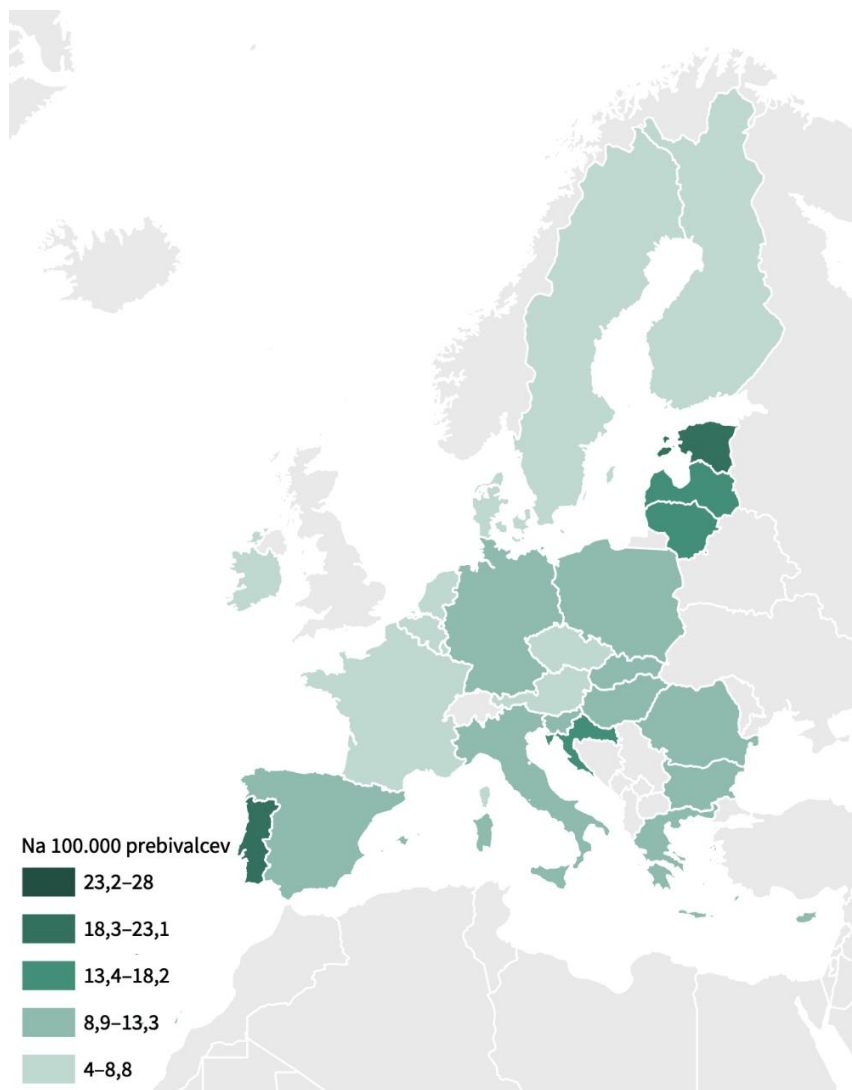

¹⁾ Nemelanomski kožni rak ni vključen.

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 17. 1. 2025, podatki na sliki so isti kot v Zdravstvenem statističnem letopisu Slovenije 2022.

2.4.2. Slika 7: *Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja raka želodca – SKUPAJ, Slovenija in EU, 2022*

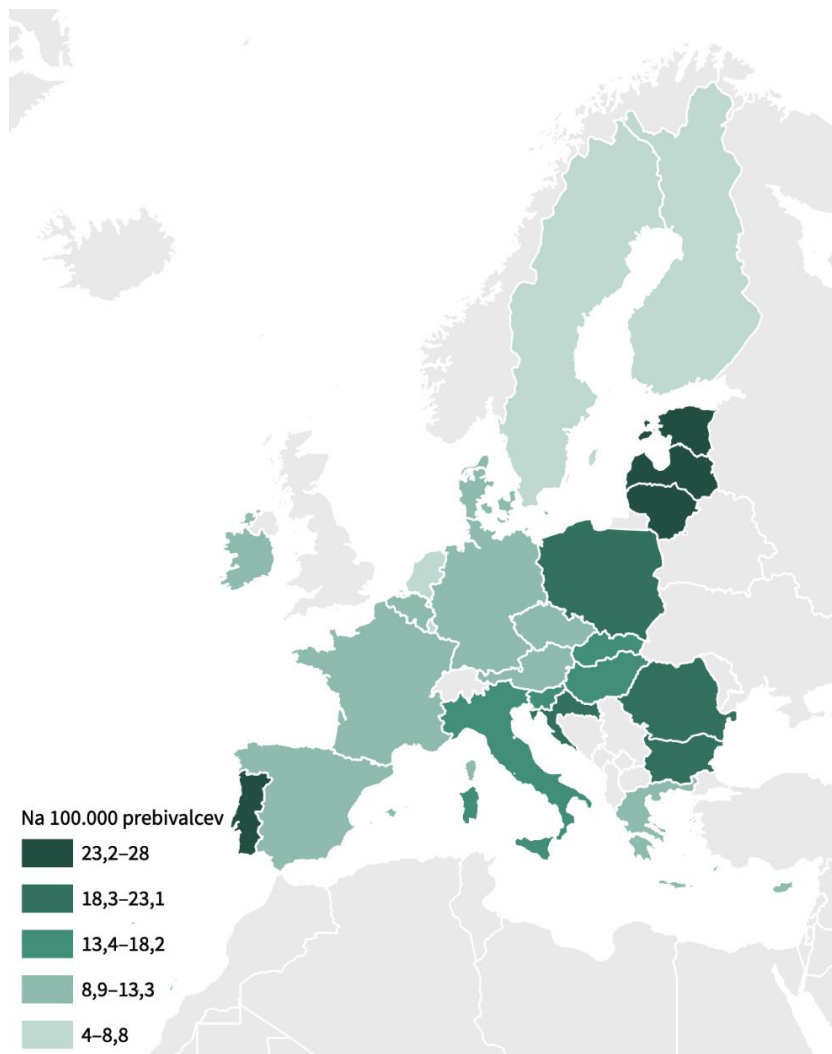

Po ocenah Evropskega informacijskega sistema za raka (ECIS – European Cancer Information System) je bila Slovenija leta 2022 po starostno standardizirani incidenčni stopnji raka (razen kožnega) (418/100.000) na osmem mestu med 27 državami EU.

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 21. 1. 2025.

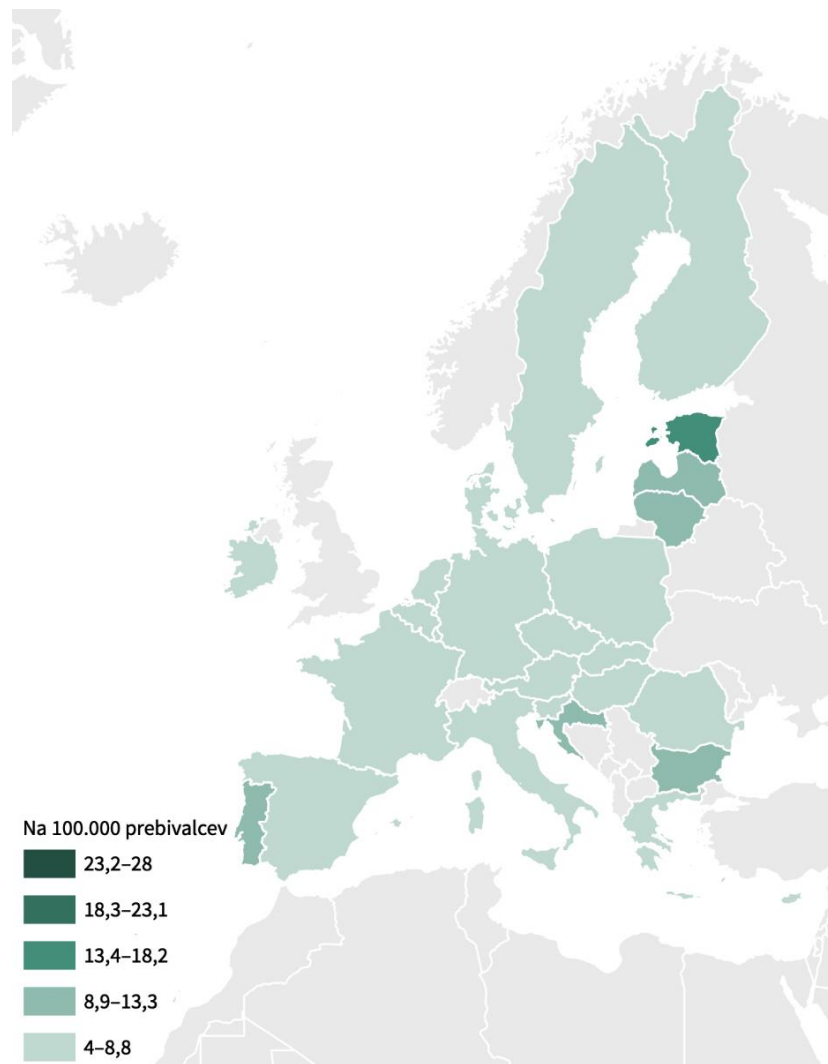

2.4.2. Slika 8: *Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja raka želodca – MOŠKI, Slovenija in EU, 2022*

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 21. 1. 2025

2.4.2. Slika 9: *Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja raka želodca – ŽENSKE, Slovenija in EU, 2022*

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 21. 1. 2025.

DEFINICIJE

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
Čisto preživetje		Relativno in čisto preživetje se izračuna s statističnim primerjanjem opazovanega preživetja proučevane skupine bolnikov in preživetjem, ki ga glede na spol in starost v določenem obdobju pričakujemo v celotni populaciji, iz katere prihajajo bolniki (t.i. pričakovano preživetje).	Pričakovano preživetje se izračuna na podlagi podatkov o splošni umrljivosti, ki se v obliki tablic umrljivosti za posamezno državo rutinsko objavljajo v okviru demografske statistike; za naše izračune so uporabljene slovenske letne popolne momentne tablice umrljivosti. Od leta 2014 naprej v prikazujemo čisto preživetje izračunano po metodi Pohar-Perme, do takrat pa smo prikazovali relativno preživetje izračunano po metodi Ederer-II. Za izračun je uporabljena knjižnica relsurv v programskem paketu R. Več na spletni strani OI LJ: http://www.onko-i.si/rrs . Ta metoda ni enaka tisti za prikaz relativnega preživetja na spletišču SLORA. Podrobnejša metodološka pojasnila so na http://www.slora.si .	Net survival
Groba incidenčna/umrljivostna stopnja raka	GS	Groba incidenčna/umrljivostna stopnja raka je razmerje med številom novih primerov raka/umrlih za rakom v koledarskem letu in številom prebivalcev v istem letu, pomnoženo s 100.000.	Groba incidenčna/umrljivostna stopnja raka = (število novih primerov raka/umrlih za rakom x 100.000) / število prebivalcev	Crude cancer incidence/mortality rate
Incidenca raka		Incidenca raka pomeni absolutno število vseh novih primerov raka v točno določeni populaciji v enem koledarskem letu.	Incidenca ne šteje bolnikov, pač pa primere bolezni. Tako lahko posamezna oseba, če v istem letu zbolí za različnimi rakavimi boleznimi, prispeva v incidenco več primerov bolezni. Vir podatkov o incidenci je podatkovna zbirka Registra raka RS. V programu SLORA so podatki za bolnike, ki so zboleli od leta 1961 naprej in so imeli ob diagnozi stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Dodatna metodološka pojasnila so na voljo na spletnem portalu http://www.slora.si .	Cancer incidence
Prevalenca raka		Prevalenca raka pomeni število vseh bolnikov z rakom v točno določeni populaciji, ki so bili živi na izbrani datum (zadnji dan v koledarskem letu), ne glede na to, kdaj so zboleli.	Celotna prevalenca obsega vse bolnike, ne glede na to, kako dolgo pred datumom izračuna so zboleli. Delna prevalenca šteje samo bolnike, ki so zboleli v določenem obdobju, npr. 1, 5 ali 10 let pred datumom, na katerega računamo. Nekateri bolniki zbolijo za več kot eno rakavo boleznijo, zato je vsota prevalenc bolnikov po posameznih vrstah raka večja kot skupna prevalenca, pri kateri štejemo samo bolnike ne glede na število posameznih rakavih bolezni. Več na spletnem portalu http://www.slora.si .	Cancer prevalence
Rak		Rak (neoplazma, malignom ali maligni tumor) je bolezen, ki nastane zaradi	Rak ni ena sama bolezen, pač pa več sto različnih, ki lahko vzniknejo v vseh tkivih in organih človeškega organizma.	Cancer

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
		nepopravljive spremembe v celičnem jedru (mutacija genov) v telesnih ali spolnih celicah. Spremenjene gene (mutacijo) lahko podedujemo ali pa nastanejo v času življenja.	Razlikujejo se po pogostosti ter načinu in izidu zdravljenja, imajo pa tudi različne, bolj ali manj znane dejavnike tveganja. Rak je z redkimi izjemami bolezen starejših ljudi. Podrobnejša metodološka pojasnila so na voljo na spletnem portalu http://www.slora.si .	
Register raka Republike Slovenije	RRRS	Register raka RS je eden najstarejših populacijskih registrov v Evropi, katerega namen je zbiranje in obdelava podatkov o vseh novih primerih raka in preživetju bolnikov z rakom.	RRRS je bil ustanovljen leta 1950 na Onkološkem inštitutu Ljubljana (OI LJ). Ena od stalnih oblik vračanja obdelanih podatkov so letna poročila Rak v Sloveniji. Novejši letniki so dostopni na spletni strani OI LJ: http://www.onko-i.si .	Slovenian Cancer Registry
Spletna stran ECIS	ECIS	Evropski informacijski sistem za raka (angl. European Cancer Information System) vsebuje informacije o indikatorjih bremena raka v Evropi in omogoča raziskovanje geografskih in časovnih vzorcev podatkov o incidenci, umrljivosti in preživetju.	Namen spletne aplikacije ECIS je podpora raziskovanju in odločanju na področju raka in informiranje evropskih državljanov. Možen je dostop do ocen incidence in umrljivosti (za leto 2022) v državah EU. Prikazuje tudi zgodovinske podatke o incidenci in umrljivosti ter ocene preživetja. Več na spletnem portalu: http://ecis.jrc.ec.europa.eu	ECIS web application
Spletna stran SLORA	SLORA	SLORA je spletna stran z epidemiološkimi podatki o raku v Sloveniji in dostopom do podatkovnih zbirk o raku po svetu.	Ob 60-letnici je RRRS uvedel novost – interaktivno spletišče z imenom SLORA, dostopno na: http://www.slora.si . Ime izhaja iz začetnih črk besed ' S lovenija in r ak'. To je spletna aplikacija za neposreden dostop do podatkov iz baze RRRS, ki uporabniku omogoča priklic zbranih podatkov iz baze 'na klik'. Rezultati poizvedbe se prikažejo v grafični in tabelarni obliki. SLORA je interaktivno spletišče s sprotno posodobitvijo podatkov, zato je treba ob citiranju vira podatkov navesti datum poizvedbe.	SLORA web application
Starostno specifična incidenčna/umrljivostna stopnja raka		Starostno specifična incidenčna/umrljivostna stopnja raka je razmerje med številom novih primerov raka/umrlih za rakom pri osebah določene starosti v koledarskem letu in številom prebivalstva enake starosti sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 100.000.	Starostno specifična incidenčna/umrljivostna stopnja raka = $\frac{\text{število novih primerov raka/umrlih za rakom v določeni starostni skupini} \times 100.000}{\text{število prebivalcev v isti starostni skupini}}$	Age-specific cancer incidence/mortality rate
Starostno standardizirana stopnja incidence/umrljivosti	SSS	Starostno standardizirana stopnja je teoretična stopnja, pri kateri predpostavimo, da je starostna struktura opazovane populacije taka kot v standardni populaciji – pove nam	V programu SLORA je uporabljena neposredna metoda starostne standardizacije. Starostno standardizirane stopnje (SSS) se pri tej metodi izračunajo po formuli:	Age-standardized rate

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
		torej, kakšna bi bila groba stopnja v opazovani populaciji, če bi bila starostna struktura te populacije enaka, kot je v standardni populaciji. Uporabljamo jo, če analiziramo incidenco/umrljivost v daljšem časovnem obdobju (če se starostna struktura prebivalstva v času spreminja) ali če incidenco/umrljivost primerjamo med populacijami z različno starostno strukturo.	$SSS = \sum_{i=1}^{17} S_i * \frac{N_i}{P_i}$ kjer je N = podatek o številu primerov v opazovani populaciji (incidenca), P = podatek o številu prebivalcev v opazovani populaciji, S = podatek o številu prebivalcev v standardni populaciji in i = 5-letna starostna skupina. Če se določen rak pojavlja samo pri enem spolu, starostno standardizirana stopnja pri izračunu za oba spola skupaj ni prikazana. Pri izračunu SSS se uporablja Evropska standardna populacija (ESP) Svetovne zdravstvene organizacije iz leta 1976 (100.000 prebivalcev, razdeljenih po petletnih starostnih skupinah, razen delitve 0–5 let na 0 let, 1–4 let starosti, enotno za oba spola).	
Umrljivost za rakom		Z umrljivostjo izrazimo absolutno število vseh umrlih zaradi raka v točno določeni populaciji v enem koledarskem letu.	V program SLORA podatke o umrlih posreduje NIJZ. Možna so malenkostna odstopanja med uradnim številom umrlih in izpisi programa SLORA. Vzroki za odstopanja so pojasnjeni na spletnem portalu http://www.slora.si.	Cancer mortality

SEZNAM SLIK

2.4.2. Slika 1: Odstotni delež incidence vseh rakov po starostnih skupinah, Slovenija, 2021	2
2.4.2. Slika 2: Groba incidenčna in umrljivostna stopnja raka po spolu s povprečno letno spremembo ¹⁾ za zadnjih 10 let, Slovenija, 1985–2021	4
2.4.2. Slika 3: Starostno standardizirana umrljivostna stopnja raka , Slovenija in EU, 1985–2021	4
2.4.2. Slika 4: Najpogostejše lokacije raka¹⁾ po spolu, Slovenija, 2021	5
2.4.2. Slika 5: Petletno čisto preživetje (s 95 % intervalom zaupanja) bolnikov z rakom po lokaciji in spolu, Slovenija, 2017–2021	12
2.4.2. Slika 6: Ocenjena incidenca in umrljivost zaradi raka¹⁾ , Slovenija in EU, 2022	15
2.4.2. Slika 7: Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja raka želodca – SKUPAJ , Slovenija in EU, 2022	16
2.4.2. Slika 8: Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja raka želodca – MOŠKI , Slovenija in EU, 2022	17
2.4.2. Slika 9: Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja raka želodca – ŽENSKE , Slovenija in EU, 2022	17

SEZNAM TABEL

2.4.2. Tabela 1: Breme raka , Slovenija, 2021	2
2.4.2. Tabela 2: Incidenca raka po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	6
2.4.2. Tabela 3: Groba in starostno specifična incidenčna stopnja raka po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	7
2.4.2. Tabela 4: Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka po spolu in najpogostejših lokacijah, Slovenija, 2012–2021	8
2.4.2. Tabela 5: Umrli zaradi raka po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	9
2.4.2. Tabela 6: Groba in starostno specifična umrljivostna stopnja raka po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	10
2.4.2. Tabela 7: Prevalenca raka po izbrani primarni lokaciji in spolu, Slovenija, 31. 12. 2021	11
2.4.2. Tabela 8: Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	13
2.4.2. Tabela 9: Incidenca raka po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	14